

מנה בדת

שינוי הדף היומי בדוך קצרו

לע"צ הר"ג ר' אהרן בן רבי
נתנאל וינר זצוק"ל
הערות
והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 62 פרשת כי תשא תשפ"א

פסחים קו-קיב

תאנים, ורבי לא פשט לו, וק"ו שאין לקדש על שיכר רגיל, וסברו לומר שניתן להבדיל על שיכר, ואמר רב חסדא שלדעת רב גם לא מבדילים על שיכר, וכן אמר רב תחליפא בשם שמואל, לוי שלח לרבי שיכר ששרוהו י"ג פעמים והוא טעם ממנו ונהנה ואמר שניתן לקדש עליו ולומר כל שירות ותשבחות, ובלילה השיכר ציערו במעיו ואמר רבי שדבר שמייסר לא מפיסים עמו, ורב יוסף אמר שהוא יכול לידור ברבים שלא ישתה שיכר, ורבא אמר שעדיף לשתות מי משרת פשתן ולא לשתות שיכר, ועוד אמר רבא שהמקדש על שיכר יהיה עני וישתה רק שיכר, וכשרב ראה שרב הונא מקדש על שיכר אמר לו שהוא התחיל להרויח ממנו לכן הוא חשוב בעיניו לקדש, ישנה ברייתא שמקדשים ומברכים רק על יין, אך יש לדחות שגם על שיכר ומים מברכים, ואביי מבאר שהכוונה היא שרק על יין אומרים הבא כוס ברכה לברך,

שנו בברייתא שלא מקדשים על שיכר, ור"א בר"ש אומר שהמקדש צריך לטעום רק כל שהוא, ור' יוסי בר' יהודה סובר שהמקדש צריך לטעום מלא לוגמיו וכן אמרו בשם רב שיוצא רק אם שתה מלא לוגמיו, וכן אמרו בשם רב גידל מנרש ואמר ר"נ בר יצחק שלא שנה את זה גידל בר מנשיא או בר מניומי אלא סתם רב גידל ואי אפשר להקשות על זה משמועות אחרות שאמר רב גידל.

בדברי המשנה שלא יאכל סמוך למנחה הסתפקו אם הכוונה למנחה גדולה שלא ימשך ולא יקריב פסח, **עמוד ב** או סמוך למנחה קטנה שלא יבא לאכול את המצה אכילה גסה, ורבינא הוכיח מהברייתא שאומרת אפילו אגריפס המלך שרגיל לאכול בשעה תשיעית לא יאכל בערב פסח עד חשיכה, ומשמע שהאיסור הוא מנחה קטנה שאם נאסר כבר ממנחה גדולה א"כ ודאי שלא יוכל לאכול כיון שכבר חל עליו האיסור קודם, אך לפ"ז גם אם האיסור הוא במנחה קטנה אין חידוש באגריפס, ויש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שט' שעות אצלו הם כמו ד' שעות אצלינו.

ר' אסי אומר שמותר לאכול מיני תרגימא ור' יצחק אכל ירקות, וכן שנינו בברייתא שהשמש יכול לטבל בבני מעים ולתת לאורחים, ויש לכך זכר בפסוק **נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים** שלשמש מותר להנות ממה שהוא מכין.

רבא היה שותה יין בערב פסח כדי שיגרור את ליבו לאכול יותר לתאבון ורבא הוכיח,

דף קח ממה ששנינו שביין כוס ראשון לשני יכול לשתות וביין ג' לד' לא ישתה ואם נאמר שיש משביע א"כ יהיה אסור לשתות קודם סעודה כדי שלא יאכל מצה באכילה גסה, ומוכח שיש גורר אכילה.

רב ששת היה מתענה בערב פסח ולא מטעם שהוא למד במשנה שאסור לאכול ממנחה גדולה משום פסח, והוא חשש לדעת ר' יהודה בן בתירה שפסח כשר גם ב"ד בבוקר שלומדים מהפסוק בין הערביים בין ערב של אתמול לערב של היום, אלא שהוא היה איסטניס ואם הוא היה טועם משהו בבוקר לא היה מועיל לו המאכל באותו היום.

דף קו רב אשי אומר שטעמו פגמו הוא ענין אחד עם שיעור הכוס שהסיבה שאם טעמו הוא פגמו זה בגלל שצריך שיעור, רב יעקב בר אידי הקפיד אפילו על כד פגום, ורב אידי בר שישא הקפיד רק על כוס פגום, ומר בר רב אשי הקפיד אפילו על חבית פגומה.

שנו בברייתא שלומדים מהפסוק **זכור את יום השבת לקדשו** שיש לזכרו על היין, ואין לומר רק ביום, ובלילה לומדים מזכור את יום השבת, ולכאורה פשוט שבלילה הוא עיקר הקידוש שהרי הוא התחלת היום ועוד קשה איך למדו מהמילה יום על הלילה, ויש לבאר בברייתא שלומדים מזכור את יום שיש להזכירו בכניסתו וביום לומדים מזכור את יום, ורב יהודה אומר שביום מברך רק הגפן, וכשרב אשי הגיע למחוזא ביקשו ממנו לומר קידושא רבא, והבין מהם שצריך לברך את כל הקידוש והוא חשב שהקידוש ממילא מתחיל בהגפן, לכן הוא האריך בברכת הגפן וראה שזקן אחד גוחן ושותה וקרא על עצמו החכם עיניו בראשו.

בני רב חייא אומרים שמי שלא הבדיל במוצ"ש יכול להבדיל באמצע השבוע, ור' זירא אמר עד יום רביעי, וכך אמר ר' זירא לפני רב אסי, או שרב אסי אמר לפני ר' יוחנן שלענין גיטין יום ד' ה' ו' נקראים לפני שבת, ויום א' ב' ג' נקראים לאחר שבת.

רב יעקב בר אידי אומר שעל הנר מברכים רק במוצ"ש.

עמוד ב רב ברונא אמר בשם רב שלא יקדשו בין נטילה לברכת המוציא, אמר רב יצחק בר רב שמואל בר מרתא הרי רב עדיין חי וכבר שכחתם שמועתיו ורב עצמו כשהיתה חביבה עליו פת קידש עליה וכשהיין היה חביב עליו היה מקדש על יין.

רב חנא בר חנינא שאל אם אחד טעם קודם הבדלה אם יכול להבדיל, אמר לו רב הונא שיכול להבדיל, ורב אסי סובר שאינו יכול להבדיל, כשרב ירמיה היה בבית רב אסי הוא שכח וטעם קודם הבדלה, אמר רב אסי תנו לו כוס ויבדיל, אמרה לו אשתו הרי אתה סובר שאי אפשר להבדיל, אמר רב אסי שהוא סובר כרבו רב, שמי שטעם יכול להבדיל, רב יוסף אמר בשם שמואל שמי שטעם אינו יכול לקדש ולהבדיל ואילו רבה אמר בשם שמואל שיכול לקדש ולהבדיל,

דף קז רבא אומר שמי שטעם יכול לקדש ולהבדיל, ואם לא קידש בליל שבת יכול לקדש כל השבת עד מוצ"ש, ומי שלא הבדיל במוצ"ש יכול לקדש עד יום ד', אמימר אמר בשם רבא שטעם מקדש ומבדיל, ומי שלא קידש בליל שבת מקדש כל היום, ומי שלא הבדיל במוצ"ש מבדיל כל היום, מר ינוקא ומר קשישא בני רב חסדא אמרו לרב אשי שכשאמימר הגיע אליהם ולא היה להם יין והביאו לו שכר הוא לא הבדיל, והוא ישן ללא אכילה ולמחרת טרחו והביאו לו יין והבדיל, ופעם אחרת כשהגיע אליהם ונתנו לו שכר להבדיל, אמר להם אם כך זה חמר מדינה והבדיל עליו, ורואים מאמימר ג' דינים, שאף שהבדיל בתפילה צריך להבדיל על הכוס, ואסור לאכול קודם הבדלה, ואפשר להבדיל כל השבוע, רב הונא שאל את רב חסדא אם ניתן לקדש על שיכר, אמר רב חסדא שהוא שאל את רב, ורב שאל את ר' חייא, ור' חייא שאל את רבי בענין שיכר שעורים או

רק באכילת מצה צריך להסב אך לא באכילת מרור, ושנו בשם ר"נ שייך צריך הסבה וגם שנו שאין צריך הסיבה, ויש לחלק שבב' כוסות ראשונות צריך הסיבה שמתחילה החירות, ואחרונות הם כבר בסוף ואין צריך הסבה, או שב' כוסות ראשונות לא צריך להסב שעדיין אומרים עבדים היינו ובאחרונות צריך להסב שזה שעת החירות, ולהלכה יש להסב בכל הכוסות, הסיבה פרקדן אינה הסיבה וכן הסיבה לימין אינה הסיבה וזה גם סכנה שמא יקדים קנה לושט, אשה אינה צריכה להסב לפני בעלה ואשה חשובה צריכה להסב, בן אצל אביו צריך להסב והסתפקו אם תלמיד אצל רב צריך להסב, ואביו סיפר שאצל רבה היו מסבים אחד על ברכו של חבירו, וכשהגענו לרב יוסף הוא אמר לנו שאין אנו צריכים להסב שמורא רבו כמורא שמים, והברייתא שאומרת שאפילו תלמיד אצל רבו צריך להסב מדובר בתלמיד של נגר, והסתפקו אם שמש צריך להסב ויש להוכיח שריב"ל אומר שמשמש שאכל כזית כשהוא מיסב יצא ומשמע שאינו יוצא ללא הסיבה.

ריב"ל אמר שגם נשים חייבות בד' כוסות **עמוד ב** שגם הן היו בנס הגאולה שזה בזכותן. **שמואל** אומר ששיעור ד' כוסות הוא כדי מזיגת כוס יפה ואם שתה ללא מזיגה יצא, וכן אם שתאן בבת אחת יצא ואם השקה לבניו ובני ביתו יצא, ורבא אומר שאם שתה חי יצא ידי יין אך לא יצא ידי חירות, ורב סובר ששתאן בבת אחת יצא ידי יין אך לא יצא ידי ד' כוסות, ור"נ אמר שכשהשקה לבני ביתו יצא רק אם הוא שתה רוב כוס, ובברייתא שנינו שצריך שיהיה בד' כוסות רביעית חי או מזוג חדש או ישן, ור' יהודה סובר שצריך שיהיה בהם טעם ומראה יין, וצריך לומר שמה ששמואל אמר כוס יפה הוא רביעית שבכל אחד מהכוסות יהיה רביעית ע"י מזיגה, רבא מבאר שר' יהודה למד מהפסוק **אל תרא יין כי יתאדם**.

שנו בברייתא שהכל חייבים בד' כוסות אנשים נשים ותינוקות, ור' יהודה סובר שאין צורך לקטנים שהם פטורים במצוות, אלא מחלק להם קליות ואגוזים,

דף קט בערב פסח כדי שלא ישנו וישאלו, וכן נהג ר"ע, ור"א אומר שממהרים לאכול מצה בליל פסח כדי שלא ישנו התינוקות, ואמרו שר"ע לא אמר מעולם הגיע הזמן ללכת מבית המדרש מלבד ערב פסח כדי שלא ישנו התינוקות, וכן בערב יוה"כ כדי שילכו להאכיל בניהם.

שנו בברייתא שאדם חייב לשמח את בניו ובני ביתו ברגל שכתוב **ושמחת בחגך אתה וביתך**, והשמחה היא ביין, ולר' יהודה אנשים ביין ונשים בכל בבגדי צבעונים, ובא"י בבגדי פשתן מגוהצים, ור' יהודה בן בתירא אומר שבזמן בית המקדש השמחה היתה בבשר בלבד, שכתוב **וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלוקיך** וכשאין ביהמ"ק השמחה היא ביין שכתוב **ויין ישמח לבב אנוש**.

ר' **יצחק** אומר שבציפורי היתה מידה של המוריים שהיא היתה כמו הלוג של המקדש ובה שיערו רביעית לד' כוסות, ור' יוחנן אמר שבטבריה היתה מידה קדומה שהיתה יתירה על המידה של צפורי רבע ובה מדדו רביעית של פסח.

רב **חסדא** אומר ששיעור רביעית של תורה היא ב' אצבעות על ב' אצבעות בגובה ב' אצבעות וחצי ועוד חומש אצבע, שכתוב **ורחץ במים את כל בשרו** שלא יהיה חציצה במי מקוה שכל גופו נכנס בהם **עמוד ב** והם אמה על אמה בגובה ג' אמות ושיעור מי

מקוה הוא מ' סאה וא"כ רביעית הלוג שהוא חלק א' מצ"ו מסאה הוא ב' אצבעות על ב' אצבעות בגובה ב' אצבעות. **רבין בר חנינא** אמר לרב אשי שהשולחן במקדש היה מתפרק שאם לא כן איך הטבילוהו שהוא רחב אמה ואי אפשר להכניס באמה אחרת, ורב אשי דחה שיתכן שהטבילוהו בים שעשה שלמה שהכיל שעור ק"נ מקוה טהרה.

יש להקשות שתקנת ד' כוסות מביאה לסכנה שאסור לאכול ולשתות זוגות וכן קינוח וכן עשיית צרכיו, ור"נ אומר שנאמר על ליל פסח **ליל שימורים** שהוא משומר מהמזיקים, ורבא אומר שכוס ברכת המזון מצטרף רק לטובה ולא לרעה, ורבינא אומר שחכמים תיקנו ד' כוסות דרך חירות וכל אחד הוא מצוה בפני עצמו.

דף קי יש להקשות שעשיית צרכיו ב' פעמים לא תזיק כי הוא נמלך, אבוי מבאר שכוונת הברייתא שאם אכל או שתה זוגות לא יעשה צרכיו כלל כיון שהוא יחלש ויוזק.

השותה כפליים דמו בראשו, ואמר רב יהודה שזה דווקא כשלא ראה ביניהם את השוק ואם ראה את השוק מותר לשתות שוב, ורב אשי אמר שראה שרב חנינה בר ביבי יצא וראה את השוק אחר כל כוס, והנזק בזוגות הוא רק כשיוצא לדרך ואם נשאר בביתו לא ינזק, ור' זירא אמר שההולך לישון צריך להזהר כיוצא לדרך, ומה שרבא נזהר אפילו בביתו והיה מונה את הקורות כששתה, וכן אבוי כששתה כוס אחת אומנתו היתה מביאה לו מיד ב' כוסות בב' ידיה, וכן ר"נ בר יצחק כששתה ב' כוסות משרתו הביא לו מיד כוס אחת וכששתה כוס אחת היה מביא לו מיד ב' כוסות בב' ידיו, יש לומר שאדם חשוב צריך להזהר גם בביתו שהמזיקים מוסרים נפשם להזיקו.

עולא אומר שבב' כוסות אין סכנת זוגות שהוא סובר שתיקנו בבית האבל י' כוסות, ופשוט שחכמים לא תיקנו דבר שיבא בו לידי סכנה, ובה' יש סכנת זוגות, ולרב חסדא בח' אין סכנה ששלום שהוא המילה השביעית בפסוק ישא של ברכת כהנים ואינו מצטרף לרעה, וכו' יש סכנת זוגות, ולרבה גם בו' אין סכנה שיוחונך אינו מצטרף לרעה אך בד' יש זוגות, ולאבוי גם בד' אין זוגות שווישמרך אינו מצטרף לרעה, ורבא עצמו השקה לתלמידים ד' כוסות, ומה שרבא בר ליואי ניזק בד', זה בגלל שהוא הקשה הרבה בשיעור, רב יוסף אמר שיוסף שידא אמר לו שאשמדאי מלך השדים ממונה על הזוגות ומלך אינו מזיק ואין לחשוש להנזק בזוגות, ויש אומרים להיפך שהמלך הוא כעסן ועושה מה שרוצה שמלך פורץ גדר לעשות דרך ולא מוחים בידו, רב פפא אמר שיוסף שידא אמר לו שבב' הם הורגים ובד' הם רק מזיקים ובב' הם הורגים אפילו בשוגג ובד' רק במזיד, אם שכח ושתה זוגות יאחז אגודל ימינו ביד שמאל ואגודל שמאלו ביד ימין ויאמר אתם ואני ג', ואם שומע קול אתם ואני ד' יאמר אתם ואני ה', ואם שומע שאומרים אתם ואני ו', יאמר אתם ואני ז' וכן הלאה והיה מקרה שהגיעו למאה והשד פקע.

אמימר אומר שהממונה על המכשפות אמרה לו שהפוגע במכשפות יאמר בארמית צואה חמה בסל קלוע ונקוב לפה שלכן, ימרטו השערות שלכם ישא הרוח את פירוריתן שאתם מכשפות בהם, **עמוד ב** יתפזרו תבליניכם, ישא הרוח את הכרכום החדש שאתן אוחזות, עד שרחמו עלי לא הגעתי לכאן עכשיו שהגעתי לכאן הוא בגלל שלא רחמתי על עצמי.

בא"י לא הקפידו על זוגות, רב דימי מנהרדעא הקפיד אפילו על רישום החביות והיה מקרה שפקע החבית בזוגות והכלל הוא

שמי שמקפיד על כך מקפידים עמו ומי שאינו מקפיד לא מקפידים עמו אך צריך לחשוב.

רב דימי אמר שהלכה משה מסיני שבב' ביצים אגוזים וקישואים ועוד דבר אחר יש בהם זוגות אך חכמים הסתפקו מהו הדבר אחר, ולכן הם גזרו בכל הדברים, ומה שנאמר לעיל שבד' ו' ה' וי' אין חשש זוגות זה רק לענין שדים אך בכישוף יש לחשוב בכל הזוגות, שהיה מעשה באדם אחד שגירש את אשתו והיא נישאה לחנוני וכל יום כשהיה שותה הוא היה נזהר בזוגות, ופעם אחת הוא החזיק ראש עד ט"ז ואח"כ הוא לא היה צלול ולא נזהר וגרושתו תפשה אותו בזוגות, וכשיצא פגש בו ישמעאלי ואמר עליו שהוא בן מוות והוא הלך וחיבק דקל ויבש הדקל והוא מת.

רב עזירא אומר שאין חשש זוגות בכוסות וקערות והכלל הוא שמה שנגמר בידי אדם אין בו זוגות ומה שנגמר בידי שמים בדבר אכילה יש לחשוב לזוגות, בב' חנויות אין זוגות וכן אם נמלך מלשותות אין זוגות, באורח אין חשש זוגות, וכן באשה אך באשה חשובה יש חשש זוגות, ורב חנינא בר רב יהושע אומר שבאספרגוס ששותה קודם אכילתו אין זוגות שהוא מצטרף רק לטובה, רבינא אמר בשם רבא שהמסתפק בזוגות יקל, ויש אומרים משמו שיחמיר, רב יוסף אומר שב' כוסות של יין ואחד של שיכר לא מצטרף אך יין מצטרף לב' כוסות של שיכר והסימן לכך הוא מה ששינינו לענין טהרות שהמחובר לו החמור מצטרף ולקל אינו מצטרף.

ר"נ אומר בשם רב שב' כוסות קודם הפת ואחד עם הפת מצטרפים, אחד קודם הפת וב' עם הפת אינם מצטרפים ורב משרשיא שואל שאנו לא מעונינים לתקן את הפת אלא את האדם והוא מתוקן בזוגות, ורב משרשיא אומר שודאי אחד עם הפת וב' אחר הפת אינם מצטרפים כמו במעשה שהיה עם רבה בר נחמני שניזוקו והחזירו לפניו את הפת.

רב יהודה אומר בשם שמואל שכל משקה מזוג מצטרף חוץ ממים מזוגים חמים וקרים,

דף קיא ולר' יוחנן גם מים מזוגים מצטרפים, ורב פפא אומר שדוקא חם לקר וקר לחם אך חם לחם וקר לקר אינו נקרא מזוג.

ריש לקיש אומר שיש ד' דברים שהעושה אותם דמו בראשו ומתחייב בנפשו אחד שמתפנה בין דקל לכותל, וכן העובר בין ב' דקלים ומי ששותה מים ששאלו אותם וכן העובר על מים שפוכים, ואפילו שאשתו שפכה אותם בפניו, וכשיש ד' אמות בין הדקל לכותל אין סכנה לעבור, וכשיש דרך נוספת אין סכנה גם בפחות מד' אמות, וכשרשות הרבים מפסיקה בין ב' דקלים אין סכנה לעבור, והסכנה במים שאולים היא רק כששאלם קטן ואם גדול שאלם אין בהם סכנה, ובקטן הסכנה היא רק בשדה שלא מצוי מים ובעיר אין סכנה גם בקטן והסכנה היא רק במים ולא ביין ושיכר ובמים שפוכים אין סכנה כששפך עליהם עפר או שירק בהם ואם עברה עליהם השמש או שעברו עליהם ס' פסיעות אין בהם סכנה, ואם הוא רוכב על חמור או שנועל נעלים אין בהם סכנה, ובמקום שחוששים לכשפים יש לחשוב אף עם נעלים וגם ברכיבה, שהיה מעשה באחד שרכב על חמור והיה נעול בנעליים והוא עבר על מים שפוכים וכווצו נעליו ויבשו רגליו.

שנו בברייתא שג' דברים לא ממצעים אותם ולא עוברים ביניהם, כלב דקל ואשה, ויש אומרים גם חזיר ויש אומרים גם נחש, ואם הלך ביניהם יאמר פסוק שפותח במילה אל ומסיים במילה אל

או שמתחיל בלא ומסיים בלא, שני אנשים שעברה ביניהם אשה נידה בתחילת נדתה הורגת אחד מהם ואם היא בסוף נידתה היא עושה ביניהם מריבה והתקנה היא לומר פסוק שפותח באל ומסיים באל, שני נשים היושבות מב' צידי השביל ופניהן מכוונות אחת לשניה ודאי הן עוסקות בכשפים, וילך בדרך אחרת, ואם אין ילך עם אדם אחר ויתן לו ידו ויעברו ביניהן, ואם אין אדם נוסף עמו יאמר לחש, אותם שדים אגרת אזלת אסיא בלוסיא שאתן עוסקות עמם בכשפים נהרגו כבר בחיציים, הפוגע באשה שעולה מטבילת מצוה אם הוא ימשש קודם יהיה לו רוח זנונים ואם היא תמשש קודם יהיה לה רוח זנונים, והתקנה היא לומר את הפסוק **שופך בוז על פתחי נדיבים ויתעם בתוהו בדרך לא דרך.**

ר' יצחק אומר שהפסוק גם כן אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי נאמר על הישן בצל דקל יחיד ובצל לבנה, ודקל יחידי נקרא שאין צל דקל אחר נופל עליו, אך בברייתא שנינו שהישן בצל דקל יחידי בחצר והישן בצל לבנה דמו בראשו ואם אין עליו צל מחבירו אפילו בשדה הוא סכנה ולא רק בחצר אלא משמע שבחצר הוא סכנה אפילו כשיש עליו צל מחבירו, ובצל לבנה הוא סכנה רק במערבה אך במזרחא אין סכנה, **עמוד ב** המתפנה על דקל קצוץ באה אליו רוח שגעון, המניח ראשו על דקל קצוץ יהיה לו רוח של כאב חצי הראש, הפוסע על דקל קצוץ יהרג, ואם הדקל נעקר הוא יעקר וימות, וכל זה כשאינו מניח רגלו עליו ואם מניח רגלו עליו אין סכנה.

יש חמשה מיני צל שהם סכנה, צל דקל יחיד, צל צלף, צל עוזרדים, ויש מוסיפים צל ספינה, וצל ערבה, והכלל הוא שמה שרבים ענפיו צילו קשה, וכן מה שגזעו קשה צילו קשה, חוץ מעץ כרו משא שאף שגזעו קשה אין צילו קשה, וכמו שאמרה שידה אחת לבנה שיזוהר מהעץ כרו משא שהרג את אביו, רב אשי אמר שראה רב כהנא נזהר מכל צל אילן, השד של צלף שמו הוא רוחי, ושל עוזרדים שמו שידא, ושל הגגות שםם רשפי, ונפקא מינה לכתוב שםם בקמיע, השד של צלף אין לו עיניים ואפשר לברוח לו, שפעם אחת תלמיד אחד התפנה ליד צלף והוא שמע שבאים עליו וברח וחבקה הדקל ויבש ופקע המזיק, בעוזרדים הסמוכים לעיר, אין פחות מששים שדים, ונ"מ לכתוב קמיע על רבים, ופעם שומר העיר הלך בצל העוזרדין ועלו בו ששים שדים והוא הסתכן ובא לתלמיד אחד שלא ידע שיש בו ששים שדים והוא כתב לו קמיע של אחד, והוא שמע שתלו בו חגיגה ושרו השדים, שבגדך כמו תלמיד חכם אך אינך יודע לומר ברכה, ובא תלמיד אחר שידע שיש בעוזרדים ששים שדים והוא כתב קמיע והוא שמע שאמרו פנו ממנו כליכם.

יש שני מיני קטב אחד קודם הצהרים ושמו קטב מרירי והוא נראה בין כדי הכותח והוא מתגלגל בו, ואחד אחר הצהרים ושמו קטב ישוד צהרים והוא נראה בין קרני העיזים, וכשאביי הלך רב פפא היה מימינו ורב הונא בר רב יהושע היה משמאלו, ואביי ראה את השד קטב מרירי משמאלו, והעביר את רב הונא מימינו ואת רב פפא משמאלו אמר רב פפא מדוע אינך חושש לי, אמר לו עכשיו שעתך עומדת לך, השד קטב מצוי מא' תמוז עד ט"ז ואח"כ ספק הוא מצוי ספק לא, והוא מצוי בצל חצב שלא גדל אמה, ובבוקר ובערב שהצל שלו פחות מאמה, ובעיקר נמצא בצל בית הכסא.

אם תרצה מצוה עם רווח הלווה על קרקע שתאכל ממנה פירות לקזו החוב, מצוה וגוף טהור הוא הנושא אשה ויש לו בנים.

רבי ציוה את בניו ד' דברים, שלא יגורו בשכנציב שהם לצים וימשכום בליצנות, ולא ישבו על מטה של גויה, והביאור הוא שלא ישנו בלי קר"ש או שלא ישאו גיורת, או הכוונה גויה ממש כמו המעשה שהיה ברב פפא שישב על מטה של גויה והיא העלילה שהוא הרג את בנה, ולא יבריחו מהמכס שימצאום ויטלו כל ממונם, ולא לעמוד לפני השור כשעולה מהאגם והיינו בשור שחור ובימי ניסן, וכן שנינו שצריך להרחיק אפילו משור תם נ' אמה ומשור מועד כמלא עיניו, ושנו בשם ר"מ שאפילו אם רואים את ראש השור בתוך שק, יש לעלות לגג ולקחת את הסולם מפניו, הלחש לשור שלא יזיקנו הוא הן הן לאריה זה זה לגמל דא דא לארבה הליני הייא הילא והילוק הוליא.

אביי אומר שעור, דג, כוס, חמין, ביצים, וכינים לבנים קשים לצרעת, עור הכוונה שלא ישן על העור קודם שנגמר עיבודו, ודג הכוונה לשיבוטא בניסן, כוס הכוונה לשיירי כסא דהרסנא, חמין הכוונה לחמים מאד, ביצים היינו הדורך על קליפותיהם, כינים לבנים היינו שכיבס בגדו ולא עברו שמונה ימים קודם שלבשו שאז נבראים הכינים הללו.

רב פפא אומר שבבית שיש בו חתול לא יכנס בו ללא נעלים כי החתול אוכל נחשים ויש בהם עצמות קטנות שאם יכנסו בגופו הם לא יצאו ויסכנוהו, ולישנא בתרא בית שאין בו חתול לא יכנס בו בחושך כדי שלא יכרך בו נחש ולא ידע ממנו.

ג' דברים צוה ר' ישמעאל בר' יוסי את רבי, שלא יעשה מום בעצמו שלא יהיה לו דין עם ג' שאחד הוא בעל דין ושנים הם עדים, ולא יעמוד על המקח ללא שיש לו דמים, ולא יזקק לאשתו אחר טבילה והיינו בנדה דאורייתא כיון שהמעין פתוח ויתכן שימשך בה זיבה.

ג' דברים צוה ר' יוסי בר' יהודה את רבי שלא יצא לבד בלילה, ולא יעמוד ערום לפני נר, ולא יכנס למרחץ חדש שמא יפחת והיינו עד י"ב חודש, והעומד לפני נר ערום יהיה לו חולי נופל, וכן המשמש מטתו לפני נר יהיו בניו נכפים, וכן שנינו שהמשמש מטתו במטה שתינוק ישן עליה אותו תינוק נכפה ודוקא כשאינו בן שנה ואינו ישן כנגד רגליו ואינו מניח ידו עליו, אך אם הוא בן שנה וישן כנגד ראשו ומניח ידו עליו אין סכנה.

מה שאין לצאת יחידי בלילה זה בליל רביעי ושבת שאגרת בת מחלת וי"ח ריבוא של מלאכי חבלה יוצאים וכל אחד מהם יכול לחבל בפני עצמו, ופעם אגרת פגשה את ר"ח בן דוסא ואמרה לו שלולא שמכריזים עליו בשמים הזהרו בחנינא ובתורתו הייתי מסכנת אותך, אמר לה אם חשוב אני ברקיע אני גוזר שלא תעברי לעולם בישוב, אמרה לו בבקשה ממך השאר לי מעט רווח והשאיר לה ליל רביעי ושבת, ופעם היא פגשה את אביי ואמרה לו אם לא שמכריזים בשמים הזהרו בנחמני ובתורתו הייתי מסכנת אותך, אמר לה אם חשוב אני ברקיע אני גוזר עלייך לא תעברי לעולם בישוב, ומה שרואים שעוברים זה רק כשהם באים לאסוף את סוסייהם שברחו.

רב יוסף אומר שג' דברים גורמים לעוורון, המסרק ראשו יבש והשותה יין הנוטף מהחבית, והלובש נעליו כשרגליו לחות, התולה פת בביתו זה גורם לו לעניות כמו שאומרים האנשים, תלה פתו תלה מזונותיו, ודוקא פת, ובשר ודגים מותר שהדרך הוא לתלותם, מורסן בבית גורם לעניות, וכן פירושים בבית, ושורים עליו מזיקים בלילות רביעי ושבת, שר המזונות נקיד שמו ושר העניות נבל שמו, קערה בפי החבית גורמת לעניות, השותה מים בקערה גורם לכליון עיניים, האוכל שחליים ללא שנטל ידיו מפחד ל' יום ואינו יודע למה,

דף קיב המקיז דם מכתפיו ולא נטל ידיו מפחד ג' ימים הנוטל צפרניו ולא נטל ידיו מפחד יום אחד, הרגיל להניח ידיו על שפתיו זה יביא לו פחד, המניח ידיו על מצחו זה מביאו לשינה, המניח אוכל ומשקה תחת מטתו אפילו בכלי ברזל שורה עליהם רוח רעה.

שנו בברייתא שאין לשתות מים בליל רביעי ובליל שבת והשותה דמו בראשו שיש סכנת רוח רעה, ואם הוא צמא יאמר על הכוס ז' קולות שאמר דוד בפרק קול ה' על המים קול ה' בכח קול ה' בהדר קול ה' שובר ארזים קול ה' חוצב להבות אש, קול ה' יחיל מדבר, קול ה' יחולל איילות, ואח"כ ישתה, או שיאמר לחש לול שפן אניגרון אנירדפין בין כוכבים אני יושב בין רזים ושמים אני הולך, או שיעורר אדם שעמו ויאמר לו פלוני בן פלוני צמא אני למים, ואח"כ ישתה או שיקשקש הכיסוי על החבית וישתה או שיזרוק משהו בחבית וישתה.

שנו בברייתא שאין לשתות מים מהנהרות והאגמים בלילה ואם שתה דמו בראשו שיש סכנה משד שברירי ואם הוא צמא אם יש מישהו עמו יאמר לו פלוני בן פלוני צמא אני למים, ואם לא, יאמר לעצמו פלוני, אמי אמרה לי הזהר משברירי ברירי רירי ירי רי צמא אני מים בכוס לבנה.

העני יקח ד' כוסות מתמחוי ואפילו לדעת ר"ע שאמר שיש לעשות שבתו חול ולא יקח מאחרים, אך מצד פרסומי ניסא יקח ד' כוסות, כתוב בתנא דבי אליהו שגם לדעת ר"ע חייב לענג שבת במשהו ולפחות בכסא דהרסנא, כמו שאמר בן תימא הוי עז כנמר קל כנזר רץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים.

ר"ע ציוה את בנו ר' יהושע ז' דברים, שלא ילמד לפני רבים בעיר, ולא ידור בעיר שראשה ת"ח, ולא יכנס פתאום לביתו ק"ו לבית חבירו, ולא ימנע מנעלים לרגליו, בקיץ ישכים לאכול מפני החום, ובחורף ישכים מפני הצינה, יעשה שבת כחול ולא יצטרך לבריות, וישתדל עם אדם כששעתו משחקת לו, ורב פפא מבאר שאין הכוונה לקנות או למכור ממנו אלא לעשות עמו שותפות, אך לדברי רב שמואל בר יצחק שאמר שכתוב על איוב מעשה ידיו ברכת שהנוטל פרוטה ממנו מתברך א"כ גם יקנה וימכור ממי שהשעה משחקת לו.

כשר"ע היה בבית האסורים אמר לו ר"ש למדני תורה אמר לו לא, אמר ר"ש אם אינך מלמדני אמר ליוחאי אבי שימסור אותך למלכות, אמר ר"ע יותר ממה שעגל רוצה לינוק רוצה הפרה להניק, אמר ר"ש הלא עגל בסכנה אמר לו ר"ע חמשה דברים אם בקשת ליחנק שיקבלו ממך היתלה באילן גדול, ולמד בנך רק בספר מוגה וחדש ששיבוש שנכנס בקטנות אינו יוצא, אל תבשל בקדירה שבישל חבירך דהיינו גרושה בחיי בעלה, שעל גרוש שנשא גרושה אמרו שיש ד' דעות במיטה, וללישנא בתרא לא ישא גם אלמנה **עמוד ב** שאין האצבעות שוות והיא תזלזל בו